Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

16.9.2026
Hallitusneuvos Sari Rapinoja
Erityisasiantuntija Mikko Jääskeläinen

Sisäministeriön vastine asiassa HE 139/2026 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä vastineen valiokunnan saamasta Ahvenanmaan maakuntahallituksen asiantuntijalausunnosta.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen asiantuntijalausuntoon sisältyvät kannanotot

Ahvenanmaan maakunnan hallitus kannattaa Cell Broadcast -varoitusjärjestelmän käyttöönottoa ja pitää sitä tärkeänä täydennyksenä väestön varoittamisessa. Se katsoo järjestelmän parantavan mahdollisuuksia tavoittaa nopeasti ja alueellisesti kohdennetusti vaaratilanteessa olevat henkilöt.

Lausunnossa todetaan, että järjestelmän implementoinnissa Ahvenanmaalla on otettava huomioon Ahvenanmaan itsehallintolaista (1144/1991) johtuva toimivallan jako. Varoitustilanteet voivat kuulua niin maakunnan kuin valtakunnankin lainsäädäntövaltaan. Siksi sekä Ahvenanmaan että valtakunnan viranomaiset voivat joutua tekemään Ahvenanmaan väestölle suunnattuja vaaratiedotteita.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus edellyttää, että hallitus löytää yhdessä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa sellaisen ratkaisun, joka mahdollistaa sen, että Ahvenanmaan toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää Cell Broadcast -järjestelmää maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, ja joka samalla varmistaa tehokkaan koordinoinnin valtakunnan viranomaisten kanssa.

Lausunnossa pidetään tärkeänä, että Ahvenanmaan toimivaltaiset viranomaiset voisivat maakunnan toimivaltaan kuuluvissa tilanteissa tehdä ja välittää vaaratiedotteita ilman turhia viivytyksiä. Lausunnon mukaan myös valtakunnan viranomaisten on voitava käyttää järjestelmää valtakunnan toimivaltaan kuuluvissa tilanteissa, ja lisäksi tarvitaan toimivat toimintatavat niihin tilanteisiin, jotka koskevat sekä Ahvenanmaata että valtakuntaa. Ahvenanmaan maakuntahallitus katsoo, että järjestelmää on voitava käyttää molempien tahojen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Lausunnossa todetaan, että on välttämätöntä selventää, miten uusi Cell Broadcast -pohjainen järjestelmä integroidaan nykyisiin järjestelmiin, mukaan lukien hätäkeskustietojärjestelmä ERICA, ja miten se toimii suhteessa maakunnassa nykyisin käytössä oleviin ratkaisuihin. Erityisen tärkeänä Ahvenanmaan

maakuntahallitus pitää, että ahvenanmaalaisen viranomaisen ei tarvitsisi aikakriittisissä tilanteissa toimia valtakunnan viranomaisen kautta voidakseen panna täytäntöön maakunnan toimivaltaan kuuluvan varoituksen.

Ahvenanmaan maakuntahallitus edellyttää, että solulähetysjärjestelmä toimii kattavasti Ahvenanmaalla sen käyttöönotosta alkaen ja että se on kokonaan käytettävissä ruotsin kielellä. Tämä ei koske pelkästään itse vaaratiedotetta, vaan myös järjestelmän viranomaiskäytössä tarvittavia teknisiä ja toiminnallisia osia. Lausunnossa todetaan, että Ahvenanmaan väestöä on voitava varoittaa yhdenvertaisesti ja samaan aikaan kuin Suomen muutakin väestöä. Lausunnon mukaan tämä ei ole pitkän aikavälin kehittämistavoite, vaan perusedellytys, jonka on oltava kunnossa jo käyttöönoton yhteydessä. Itsehallintoviranomaisten on voitava käyttää Cell Broadcast järjestelmää.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus esittää lausunnossa, että maakunta ei ole päässyt osallistumaan asian valmisteluun kuten muut vastaavat tahot. Lisäksi Ahvenanmaan maakuntahallitus kiinnittää huomiota siihen, että maakuntahallitukselle ei ollut toimitettu lausuntopyyntöä, kuten muille tahoille, vaan se huomasi itse lausuntopyynnön Lausuntopalvelut.fi osoitteesta.

Sisäministeriön vastine Ahvenanmaan maakuntahallituksen asiantuntijalausuntoon

Väestön varoittaminen ja vaaratiedottaminen Suomessa perustuu monikanavaisuuteen, jolla pyritään tavoittamaan varoitettava väestönosa mahdollisimman kattavasti. Järjestelmä perustuu analogiseen radioon ja digitaaliseen televisioon siten, että vaaratiedote annetaan aina radiossa ja sen lisäksi myös televisiossa, jos vaaratiedotteen antava taho niin päättää. Näiden lisäksi vaaratiedote julkaistaan 112 Suomi-sovelluksessa, YLE-palvelusovelluksessa, teksti-TV:n sivulla 112 sekä sivustoilla pelastustoimi.fi, yle.fi ja 112.fi. Edellä mainittujen lisäksi väestön varoittamiseen on käytössä kiinteä väestönhälytinjärjestelmä ja kaiutinautoja.

Suomeen rakennetaan lokakuun 2026 loppuun mennessä uusi, nykyisiä järjestelmiä täydentävä FI-Alert-vaaratiedotejärjestelmä. Uusi Cell Broadcast -teknologiaan ja EU-Alert-konseptiin perustuva järjestelmä täydentää nykyistä vaaratiedottamista tuomalla matkapuhelimiin nopeammat ja paremmin kohdennetut alueelliset varoitukset. FI-Alert täydentää osaltaan nykyistä vaaratiedotejärjestelmäkokonaisuutta. Vireillä olevan vaaratiedotelain päivityksen mukaan vaaratiedotteet julkaistaan aina nyt rakennettavan solulähetysjärjestelmän, Hätäkeskuslaitoksen tarjoaman telepäätelaitesovelluksen, radion ja/tai television kautta. FI-Alert -järjestelmää ei siis voi käyttää irrallaan vaaratiedottamiskanavien kokonaisuudesta. Lakimuutoksen tarkoituksena on täydentää monikanavaiseen järjestelmään perustuvaa vaaratiedotejärjestelmää uudella kanavalla.

Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaa koskevat säännökset sisältyvät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991, *itsehallintolaki*) 18 §:ään. Valtakunnan lainsäädäntövaltaa koskevat säännökset puolestaan sisältyvät itsehallintolain 27 §:ään. Itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta yleistä

järjestystä ja turvallisuutta koskevissa asioissa lukuun ottamatta niitä poikkeuksia, jotka mainitaan lain 27 §:n 27, 34 ja 35 kohdassa, sekä palo- ja pelastustoimea koskevissa asioissa. Itsehallintolain 27 §:n 28 kohdan mukaan väestönsuojelu kuuluu valtakunnan toimivaltaan, kuitenkin siten, että päätös maakunnassa asuvien henkilöiden siirtämisestä maakunnan ulkopuolelle voidaan tehdä vain maakuntahallituksen suostumuksella. Pykälän 34 kohdan mukaan puolustusvoimat ja rajavartiolaitos, ottaen huomioon lain 12 §:n säännökset, valtion turvallisuuden turvaamiseen liittyvä poliisitoiminta, puolustustila sekä varautuminen poikkeusoloihin kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Myös ydinenergia kuuluu itsehallintolain 27 §:n 18 kohdan mukaan valtakunnan toimivaltaan.

Tilanteet, joissa väestölle annettavia varoitusviestejä voidaan tarvita, voivat siten liittyä sekä maakunnan että valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluviin aloihin. Vaaratiedotteesta annettu laki (466/2012, *vaaratiedotelaki*) ei koske maakunnan viranomaisia. Vaaratiedotelain muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa mitenkään maakunnan ja valtakunnan toimivaltuuksia antaa vaaratiedote.

Vaaratiedotelain 3 §:ssä säädetään viranomaiset, jotka voivat antaa vaaratiedotteen. Lain 3 §:n 15 kohdan mukaan vaaratiedotteen saa antaa Ahvenanmaan valtionvirasto. Lain 4 §:n 2 momentin mukaan toimivaltaisen viranomaisen on vaaratiedotetta antaessaan päätettävä sen maantieteellisestä kohdentamisesta joko valtakunnalliseksi tai alueelliseksi vaaran laadun ja muiden vaarasta varoittamisen kannalta oleellisten seikkojen perusteella. Lain 7 §:ssä säädetään vaaratiedottamisprosessista. Lain 7 §:n 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen lähettää vaaratiedotteen Hätäkeskuslaitokseen. Ehdotuksessa ei ole esitetty muutoksia vaaratiedotelain 3, 4 tai 7 §:n 1 momenttiin. Hallituksen esityksen pääasiallinen tarkoitus on liittää vaaratiedotejärjestelmään uusi kanava – solulähetysjärjestelmä. Vaaratiedotelaissa ei säännellä vaaratiedotteen antamisesta niissä tilanteissa, jossa vaaratiedote annetaan maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen asiantuntijalausunnossa on esitetty toive, että Ahvenanmaan toimivaltaiset viranomaiset voisivat käyttää Cell Broadcast -järjestelmää myös maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa vaaratiedottamisprosessin kulkuun liittyvät asiat kuuluvat maakunnan lainsäädäntövallan alaan, eivätkä ne siten suoraan johdu annetusta hallituksen esityksestä. Sisäministeriö on ottanut edellä mainitun maakuntahallituksen toiveen tiedoksi ja Ahvenanmaan maakunnan nostamiin kysymyksiin voidaan sisäministeriön ja maakunnan hallituksen kesken palata. Ahvenanmaan maakunnan viranomaisten toimivaltaan kuuluvista asioista tulisi säätää maakunnan lainsäädännössä.

Solulähetysjärjestelmän rakentamista koskevan sopimuksen mukaan järjestelmän tulee olla käyttöönotettavissa 1.11.2026. Järjestelmän on tarkoitus täyttää kielilain vaatimukset ja sillä on mahdollista antaa vaaratiedotteita myös ruotsin kielellä. Vaaratiedotelain 7 §:n 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen lähettää vaaratiedotteen Hätäkeskuslaitokseen. Vaaratiedotelain 3 §:ssä mainitun toimivaltaisen viranomaisen laatimat vaaratiedotteet lähetetään eteenpäin Hätäkeskuslaitoksesta, jossa on vaaratiedotteiden välittämiseen tarvittava käyttöliittymä. Suomen Erillisverkot Oy kouluttaa

parhaillaan Hätäkeskuslaitoksen henkilöstöä uuden solulähetysjärjestelmän käytöstä. Sisäministeriö korostaa sitä, että vaaratiedotelain 3 §:ssä mainitut viranomaiset eivät suoraan välitä vaaratiedotetta solulähetysjärjestelmään, vaan toimivaltaiset viranomaiset lähettävät vaaratiedotteen Hätäkeskuslaitokselle, joka välittää sen muiden vaaratiedottamiskanavien lisäksi solulähetysjärjestelmään. Uusi vaaratiedottamiskanava ei muuta vaaratiedotteiden lähettämis- ja välittämisprosessia millään lailla nykyisestä.

Hallituksen esitys jouduttiin valmistelemaan sisäministeriössä kiireisellä aikataululla ja lyhyellä valmisteluajalla, koska lain on tarkoitus tulla voimaan jo 1.11.2026. Hallituksen esitystä valmisteli työryhmä, joka koostui sisäministeriön virkahenkilöistä. Sisäministeriö asetti työryhmän 12.6.2026 ja esitys lähetettiin lausunnolle jo 30.6.2026. Ahvenanmaan maakuntahallituksen reklamoitua lausuntopyynnön puutteesta, annettiin Ahvenanmaan maakuntahallitukselle lisäaikaa lausunnon toimittamiseen. Hallituksen esityksen valmistelu jouduttiin tekemään kesällä, loma-ajan rajallisin resurssein. Hallituksen esityksen valmisteluprosessiin ulkopuolisten tahojen näkemykset otettiin huomioon lähinnä lausuntopalautteen mukana tulleessa aineistossa.

Sisäministeriön vuonna 2013 julkaisema Vaaratiedoteopas on parhaillaan päivityksessä. Vaaratiedoteopas on tarkoitettu vaaratiedotelain soveltamisen tueksi. Opas antaa ohjeita vaaratiedotteen laatimiseen ja lähettämiseen. Meneillään olevan päivityksen yhteydessä on mahdollista tarkastella eri toimijoiden tarpeita vaaratiedottamisen prosessin kehittämisen osalta.